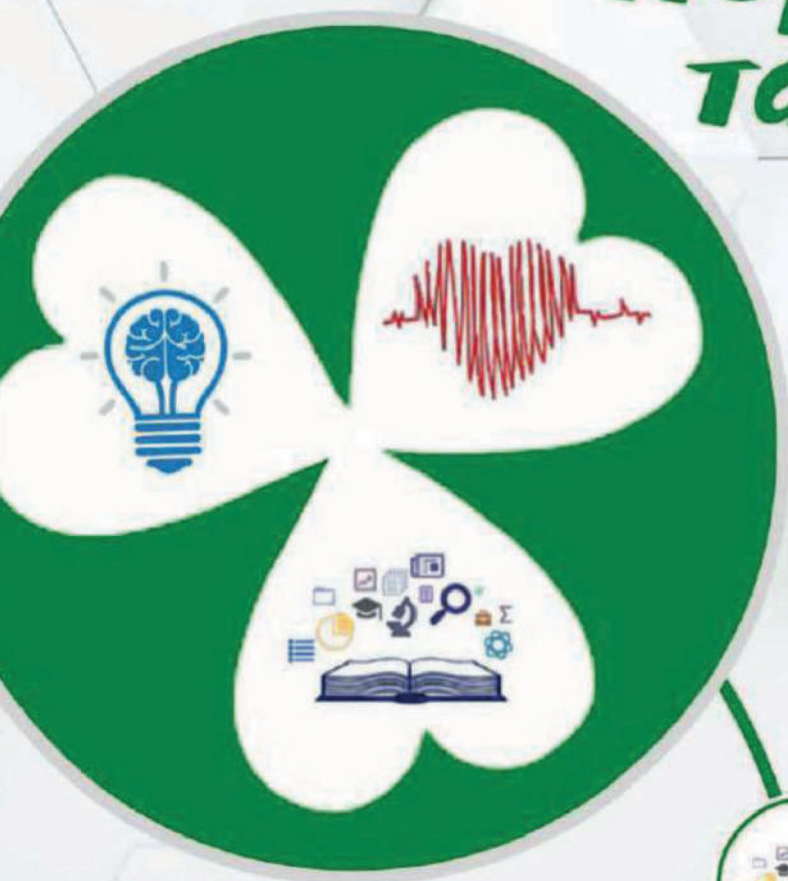

Наукові перспективи
Видавнича група

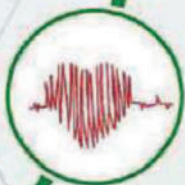
Перспективи та інновації науки

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№(2)48 2025

Дідовець Ю.В. <i>ТЕХНОЛОГІЯ МІЛІТАРНОГО ЕТНОДИЗАЙНУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА І РЕМЕСЕЛ</i>	354
Дубовик С.Г., Олешко В.С. <i>РОЗВИТОК МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ</i>	362
Жула Н.А. <i>ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ: РОЛЬ СУБ'ЄКТІВ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ</i>	373
Залужна А.Є., Макух Д.Д. <i>СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ КУРСАНТІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАСОБАМИ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ</i>	383
Івашковська В.В., Дончев І.І., Койчева Т.І., Кавецький Т.С., Паньків Л.І., Даньків О.О., Кузик О.В., Столярчук І.Д., Гольський В.Б., Угрин Ю.О., Лешко Р.Я., Британ В.Б. <i>ЕСТЕТИЧНІ ПІДХОДИ У ВИКЛАДАННІ ФІЗИКИ</i>	396
Кабиш М.Ю., Кухарчук І.О. <i>КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ В ШКОЛІ</i>	405
Казанішена Н.В. <i>РОЛЬ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ ТА ОСНОВ ЗДОРОВ'Я У ФОРМУВАННІ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я ПІДЛІТКІВ</i>	418
Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д., Мірошніченко О.М. <i>ДІАГНОСТИКА ТА СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЯК ЗАПОРУКА НАЛАГОДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ З ДИТИНОЮ З РАС</i>	427
Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д., Щербак І.М. <i>КРИТЕРІЇ ВИБОРУ КАЗОК ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ КАЗКОТЕРАПЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ</i>	439
Калиндрузь Б.М. <i>ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА АКАДЕМІЧНУ УСПІШНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ</i>	453
Калюжна Ю.П., Чорнобривець О.В., Сухобрус Н.С. <i>ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНО-ЛОГОПЕДИЧНІ АСПЕКТИ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ</i>	464

професійної компетентності педагогів та батьків в галузі корекційної роботи. Крім того, освітнє середовище має бути безпечним, а також інформативним, цікавим, змістовним і стимулювати пізнавальний, емоційний, ціннісний та активний поведінковий розвиток дітей.

Література.

1. Закон України «Про дошкільну освіту». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція. https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf.
3. Вінарчук Н. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти як чинник фізичного розвитку дошкільника, збереження та зміцнення здоров'я. // Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 45, том 1, 2021. С. 173-177. https://aphn-journal.in.ua/archive/45_2021/part_1/28.pdf.
4. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: технології проектування : навч.-метод. посібник / О. Д. Рейпольська, І. М. Гудим, Л. І. Зайцева, І. В. Луценко, В. О. Луценко, Г. Г. Цветкова ; за ред. О. Д. Рейпольської. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 222 с.
5. Андрющенко Т. К. Пріоритетні аспекти модернізації освітнього середовища дошкільного навчального закладу. // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2017. Вип 2. С. 24–32.
6. Кошіль О. Освітнє середовище дошкільного навчального закладу: генеза та сутнісний зміст поняття. // Освітологічний дискурс. 2017. Вип. 3–4 (18–19). С. 157–158.
7. Іщенко Л., Журавко Т. Безпечне освітнє середовище закладу дошкільної освіти в умовах сьогодення. // Věda a perspektivy. No 11(30). 2023. С. 147-155. <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/7403/7445>
8. Дорожко І., Малихіна О., Туріщева Л. Створення психологічно безпечного середовища закладу дошкільної освіти в умовах сучасних. <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c8605e87-c940-40dc-a571-a4fad8a8c28d/content>
9. Атрощенко Т.О. Підготовка майбутнього вихователя до формування мовленнєвої компетентності дошкільника в процесі різних режимних моментів в ДНЗ. // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка (10). 2013. С. 24–32. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10%283%29_5

References .

1. Zakon Ukrainy «Pro doshkilnu osvitu». [Law of Ukraine “On Preschool Education”]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>. [in Ukrainian].
2. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity) nova redaktsiia. [Basic component of preschool education (State standard of preschool education) new edition]. Retrieved from: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf [in Ukrainian].
3. Vinarchuk N. (2021). Osvitnie seredovyshche zakladu doshkilnoi osvity yak chynnyk fizychnoho rozvytku doshkilnyka, zberezheniia ta zmitsnennia zdorovia. [Educational environment of preschool education institution as a factor of preschooler's physical development, preservation and strengthening of health]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Topical issues of the humanities. Vyp 45, tom 1. 173-177. Retrieved from: https://aphn-journal.in.ua/archive/45_2021/part_1/28.pdf [in Ukrainian].
4. Osvitnie seredovyshche zakladu doshkilnoi osvity: tekhnolohii proiektuvannia : navch.-metod. posibnyk [Educational environment of preschool education institution: design technologies] / O. D. Reipolska, I. M. Hudym, L. I. Zaitseva, I. V. Lutsenko, V. O. Lutsenko, H. H. Tsvietkova ; za red. O. D. Reipolskoi. Kropyvnytskyi: Imeks-LTD, 2021. 222 s. [in Ukrainian].

5. Andriushchenko T. K. (2017). Priorytetni aspekty modernizatsii osvithnoho seredovyshcha doshkilnoho navchalnoho zakladu [Priority aspects of modernization of the educational environment of a preschool educational institution]. Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu – Collection of scientific works of Uman State Pedagogical University. Vyp 2. S. 24–32. [in Ukrainian].

6. Koshil O. (2017) Osvitnie seredovyshche doshkilnoho navchalnoho zakladu: geneza ta sutnisnyi zmist poniattia [Educational Environment of Preschool Educational Institution: Genesis and Essential Content of the Concept]. Osvitlohichnyi dyskurs – Educational discourse. Vyp. 3–4 (18–19). 157–158. [in Ukrainian].

7. Ishchenko L., Zhuravko T. (2023). Bezpechne osvithne seredovyshche zakladu doshkilnoi osvity v umovakh sohodennia [Safe educational environment of preschool education institution in today's conditions]. Věda a perspektivy. No 11(30). 147-155. Retrieved from: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/7403/7445> [in Poland]/

8. Dorozhko I., Malykhina O., Turishcheva L. Stvorennia psykholohichno bezpechnoho seredovyshcha zakladu doshkilnoi osvity v umovakh suchasnykh [Creation of a psychologically safe environment of preschool education institution in the conditions of modern] Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c8605e87-c940-40dc-a571-a4fad8a8c28d/content> [in Ukrainian].

9. Atroshchenko T.O. (2013). Pidhotovka maibutnoho vykhovatelja do formuvannja movlennievoi kompetentnosti doshkilnyka v protsesi riznykh rezhymnykh momentiv v DNZ. Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka (10) – Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University. 24–32. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10%283%29__5 [in Ukrainian].

співпраця логопедів, психологів і вихователів та здійснення комплексної психолого-корекційної роботи. Також, взаємодія логопедів та психологів сприяє ефективним та якісним змінам у мовленнєвому розвитку дітей, формуванню психічних та когнітивних процесів дитини, а також професійному розвитку педагогів та батьків у корекційній сфері.

Отже, освітнє середовище закладу дошкільної освіти має бути безпечним, інформативним, цікавим, змістовним і стимулювати когнітивний, емоційний розвиток дитини.

Ключові слова: психолого-педагогічні аспекти, освітнє середовище, вчитель-логопед, заклад дошкільної освіти, мовленнєва діяльність

Kaliuzhna Yuliia Petrivna PhD in Economics, Associate Professor, speech therapist at the Kopylivka institution of preschool education (nursery school) “Yalynka” of the Tereshkiv village council, Poltava region, Tereshkiv territorial community, tel.: (050) 655-12-22, <https://orcid.org/0000-0003-0806-4829>

Chornobryvets Olena Vasylivna Director of the Kopylivka institution of preschool education (nursery school) “Yalynka” of Tereshky village council, Poltava region, Tereshky territorial community, tel.: (095) 304-80-09

Sukhobrus Nataliia Sergeyevna educator-methodologist of Pyriatyn preschool educational institution “Berizka” of Pyriatyn City Council, Poltava region, tel.: (066) 205-24-09

PSYCHOLOGICAL, PEDAGOGICAL AND SPEECH THERAPY ASPECTS IN THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION

Abstract. Currently, the transformation of the educational environment is taking place taking into account modern trends in the personal development of preschool children and involves the creation of a safe educational space, favorable social and psychological conditions and close interaction in the system “parents - children - educators - psychologists - speech therapists”.

Since during the preschool period, there is an active assimilation of all elements of speech activity, including phonetics and phonology, vocabulary and grammar, coherent speech, formation and improvement of speech functions. It has been found that in preschool education institutions it is important to direct children, parents, teachers and administration to improve speech culture, which requires active interaction of all participants in the educational process.

It has been determined that for many scientists the educational environment is defined as a complex multifunctional and multidimensional phenomenon, a set of different conditions and the integrated use of human and other resources to achieve educational goals.

The analysis of the main components of speech was carried out and it was determined that some results remain practically unchanged, which may be a manifestation of insufficient articulation training. Therefore, correctional programs for speech development should be developed taking into account the psychological characteristics of the child.

It has been determined that a prerequisite for effective correction of disorders in preschool children and prevention of the development of pathological conditions is close cooperation of speech therapists, psychologists and educators and the implementation of comprehensive psychological and correctional work. In addition, the interaction of speech therapists and psychologists contributes to effective and qualitative changes in the speech development of children, the formation of mental and cognitive processes of the child, as well as the professional development of teachers and parents in the field of correction.

Thus, the educational environment of preschool education should be safe, informative, interesting, meaningful and stimulate the cognitive and emotional development of the child.

Keywords: psychological and pedagogical aspects, educational environment, teacher-speech therapist, preschool education institution, speech activity

Постановка проблеми. Дошкільний вік є ключовим періодом у психофізичному розвитку дитини, під час якого відбувається інтенсивне формування вищих психічних функцій, розвиток складних видів діяльності (гра, спілкування, праця), становлення ієрархії мотивів і потреб, формування самооцінки, спонтанної регуляції поведінки та зародження моральних форм поведінки.

Відповідно до Закону «Про дошкільну освіту» (стаття 11), заклади дошкільної освіти повинні забезпечувати і створювати безпечні та нешкідливі умови для зростання, розвитку і виховання, умови для збереження і зміцнення здоров'я, фізичного розвитку та основ здорового способу життя відповідно до санітарно-гігієнічних вимог. Заклади дошкільної освіти є також центрами і просвітницькою діяльністю з поширення серед батьків психолого-педагогічних і фізіологічних знань про дітей дошкільного віку [1].

У Базовому компоненті дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) зазначено, що освітнє середовище – це сукупність об'єктивних зовнішніх умов, чинників і соціальних об'єктів, необхідних для успішного функціонування закладу освіти, а також система впливів, умов і розвивальних можливостей для розвитку особистості, що містяться в соціально-просторовому суб'єктному оточенні [2].

Зважаючи на складну структуру освітнього процесу, освітнє середовище у дошкільному закладі можна розглядати як таке, що включає середовище навчання, викладання та розвитку. Оскільки, в цей період відбувається активне засвоєння всіх елементів мовленнєвої діяльності, включаючи

фонетику і фонологію, лексику і граматику, зв'язне мовлення, формування нових форм (контекстних і пояснювальних) і вдосконалення мовленнєвих функцій (регуляції, планування).

У дошкільному дитинстві мовлення не тільки стає самостійним і контрольованим пізнавальним процесом, але й інтегрується і диференціюється з іншими функціями, про що свідчить формування мовленнєвої діяльності, не пов'язаної безпосередньо з практичними діями.

Діти дошкільного віку вчаться правильно вимовляти і розрізняти звуки рідної мови, формують свій словниковий запас на основі сенсорного і практичного досвіду, експериментують зі словами, засвоюють парадигми граматичних форм і вчаться аналізувати звуки, склади, морфеми і синтаксис. Цей процес формування мовленнєвої діяльності відбувається поступово, протягом тривалого періоду часу, разом з фізичним та психофізичним розвитком дитини.

У процесі мовленнєвого розвитку формуються вищі моторні форми та навички концептуалізації. Мовлення також сприяє розпізнаванню, плануванню та регуляції поведінки дітей дошкільного віку. Обмеження вербального спілкування може мати негативний вплив на розвиток особистості дитини, спричиняючи ранні нашарування та своєрідні риси в емоційно-вольовій сфері та призводячи до розвитку негативних рис особистості (сором'язливість, нерішучість, замкнутість, негативізм, комплекс неповноцінності).

У дошкільних закладах важливо навчати дітей, батьків, педагогів і керівників підвищувати свою мовну культуру, що вимагає активної взаємодії всіх учасників освітнього процесу.

Від того, наскільки дитині комфортно в закладі дошкільної освіти, які позитивні враження та почуття вона отримує, залежить її потенціал, здатність до комунікації та ступінь довіри до дорослих.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Практика гуманістичної парадигми, яка ставить на перше місце розвиток і саморозвиток дитини як особистості в різноманітних видах діяльності, значною мірою витіснила поняття «освітній процес» і зробила реальністю поняття «освітнє середовище», яке раніше практично ігнорувалося. Для більшості науковців освітнє середовище є складним, багатофункціональним і багатовимірним явищем, яке визначається як сукупність різних (психолого-педагогічних, організаційних, матеріально-технічних, санітарно-гігієнічних, навчально-методичних тощо) умов і комплексного використання людських та інших ресурсів для реалізації освітніх цілей [4].

Освітнє середовище – різноаспектна, поліфункціональна система, що перебуває у постійному розвитку і потребує координації та модернізації [5, с. 73-78].

О. Кошіль зазначає, що освітнім середовищем дошкільного навчального закладу стає тоді, коли виконує свої основні завдання: – забезпечує розвиток

дітей дошкільного віку, охорону та збереження їхнього здоров'я, необхідні умови у разі інклюзивної освіти; – здійснює корекцію недоліків розвитку; враховує особливості розвитку та саморозвитку [6, с. 157-158].

Наразі, сучасне українське суспільство трансформується під впливом низки факторів, серед яких освітні реформи, дистанційна освіта, Covid-19 та війна. Трансформація освітнього середовища орієнтується на сучасні тенденції особистісного розвитку дітей дошкільного віку і передбачає створення безпечного освітнього простору, сприятливих соціально-психологічних умов та тісну взаємодію в системі «батьки - дошкільний навчальний заклад – педагоги-психолог». Тому наразі, науковцями вводиться нове поняття «безпечне психологічне освітнє середовище». Як зазначають Безпечне освітнє середовище – це стан освітнього середовища, за якого існують безпечні умови навчання та праці; міжособистісний комфорт, що сприяє психічному благополуччю учнів, вчителів та батьків; відсутність проявів насильства та адекватні ресурси для їх запобігання; дотримання прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожної особи, яка бере участь в освітньому процесі [7, с. 148].

На думку багатьох дослідників, психологічна безпека є важливою характеристикою освітнього середовища, а психологічно безпечне освітнє середовище є умовою особистісного розвитку учасників [8].

Саме тому питання організації дитячого середовища як механізму введення дітей у соціокультурний світ – світ дорослих – і підготовки їх як суб'єктів діяльності в цьому світі стає визначальним у вирішенні проблеми становлення молодого покоління. Отже, у психології та педагогіці середовище трактується в досить широкому сенсі, включаючи життєве, природне та освітнє середовище.

Також, однією із проблем становлення дитини у суспільстві є його мовлення, саме його порушення негативно може вплинути на весь психічний розвиток дитини та відобразитися на її діяльності, поведінці.

Як зазначає Т. О. Атрощенко: «Через мовлення у повсякденному спілкуванні діти пізнають себе, виявляють своє ставлення до оточення, пізнають цілісність і різноманітність природного, матеріального і соціального світу, що їх оточує, формують і розкривають образ власного «Я», засвоюють і створюють культурні цінності як активні суб'єкти взаємодії» [9].

Мета статті (постановка завдання). За останні роки науковцями було розроблено теоретико-методологічні засади створення в дошкільних навчальних закладах освітнього середовища, орієнтованого на особистісний розвиток дитини. Отже, основним завданням статті є проаналізувати та визначити основні психолого-педагогічно-логопедичні аспекти розвитку та становлення дошкільника в сучасному освітньому середовищі.

Виклад основного матеріалу. Для більшості науковців освітнє середовище є складним багатофункціональним, багатовимірним явищем, що визна-

чається як сукупність різних (психолого-педагогічних, організаційних, матеріально-технічних, технологічних, гігієнічних, дидактичних, методичних тощо) умов і комплексне використання людських та інших ресурсів для досягнення освітніх цілей.

Мовні розлади негативно впливають на загальний психічний розвиток дитини і відображаються на її діяльності та поведінці. Тому завдання логопеда полягає в тому, щоб подолати недорозвинення мови дитини та забезпечити повноцінний і всебічний розвиток. Можна зазначити, що логопедична робота - це педагогічний процес, який відбувається шляхом навчання, виховання, корекції, всебічної адаптації та профілактики мовних порушень.

З педагогічної точки зору важливо зазначити, що розвиток мовлення визначається такими факторами, як граматики та граматична правильність, звукова культура мовлення, зв'язне мовлення та словниковий запас (лексика та словниковий запас). Оволодіння мовою і мовленням є складним процесом і залежить від вікових та індивідуальних особливостей дитини дошкільного віку, соціального контексту її розвитку, проектування розвивального комунікативно-мовленнєвого середовища та різних видів мовленнєвих і комунікативних умінь (мовлення, лексика, граматики, діалогічне, монологічне мовлення), що використовуються педагогами в освітньому процесі в закладах дошкільної освіти, а також визначаються методами навчання, що застосовуються для їх розвитку.

На жаль, спостереження показують, що певна кількість дітей дошкільного віку має труднощі у спілкуванні. І ця проблема має тенденцію до зростання з кожним роком. Це стає очевидним при уважному спостереженні за взаємодією дітей з дорослими та однолітками в повсякденному житті. На сьогоднішній день мовленнєвий розвиток більшості дітей на етапі дошкільного дитинства є недостатнім і це впливає на їх успішну взаємодію з дорослими та однолітками.

Розвиток мовлення дітей у базовому компоненті нової редакції дошкільної освіти справедливо представлений як один з основних освітніх напрямів. Акцент робиться не на розв'язання окремих завдань, а на цілісному підході до формування мовленнєвої компетентності (інтеграції всіх її складників), що є одним із ключових критеріїв і водночас важливою умовою становлення мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку. Такий підхід поєднує навчання мови з розвитком мовленнєвих умінь і навичок, але чітко визначає індивідуальні пріоритети як цілі та результати. Педагогам і батькам важливо усвідомлювати, що мовленнєвий розвиток дітей відбувається не лише через наслідування мовлення інших, а й через активну мовленнєву практику та накопичення досвіду доречного використання мовлення в різноманітних життєвих ситуаціях. Тому необхідно надавати дітям дошкільного віку регулярні можливості для такої практики.

Загальні висновки щодо розвитку фонологічного та мовленнєвого компонентів дозволяють звернути увагу на розвиток несформованих компонентів у корекційній роботі та знайти ефективні методи і прийоми впливу для корекції на прикладі (ясла-садок) «Ялинка» (табл. 1).

Таблиця 1

Рівні сформованості фонетико-фонематичної компоненти у дітей середньої групи Копилівського ЗДО (ясла-садок) «Ялинка», 2024 р.

Складові і рівні мовленнєвої готовності		Кількість дітей		Динаміка зміни, %
		До корекційних занять	Після корекційних занять	
Фонетична складова	Високий	3	5	+66,7
	Достатній	5	7	+40,0
	Середній	6	4	-33,3
	Низький	2	0	0
Фонематична складова	Високий	3	5	+66,7
	Достатній	6	7	+16,7
	Середній	5	3	-40,0
	Низький	2	1	-50,0

У таблиці 1 проаналізовано результати діагностики мовленнєвої готовності після корекційного заняття. Як бачимо, позитивні зміни після корекційних занять спостерігаються у фонематичній та фонетичних складових. Таким чином, у вимовному та фонематичному компонентах спостерігається позитивна динаміка після проведення корекційних занять.

За допомогою методів моделювання, зокрема аналізу часових рядів, проаналізуємо динамічні часові ряди кількості дітей до та після корекційних занять за компонентами та рівнями мовленнєвої готовності, впроваджених у 2024 р. Для проведення дослідження та аналізу цих показників буде використано електронну таблицю Microsoft Excel.

Було розраховано низку статистичних властивостей, починаючи від середнього рівня інтервального ряду кількості дітей до та після корекційних занять і закінчуючи коефіцієнтом детермінації, який визначає якість моделі та можливість подальших прогнозів.

Межами визначеної мінливості (варіації) є максимальне та мінімальне значення кількості дітей до та після корекційних занять. Середнє лінійне відхилення становило 12,00 до і 17,25 після корекційних занять, тобто в середньому за період дослідження показник змінився на 12,00 і 17,25 пунктів відповідно.

Коефіцієнт варіації (V) – відносна величина, яка допомагає охарактеризувати певні ознаки, а саме варіацію (мінливість) кількості дітей до і після

корекційних занять та за період дослідження, тобто 0,14 і 0,23 відповідно. Коефіцієнт варіації можна використовувати для порівняння навіть варіації ознак, виражених у різних одиницях виміру. Коефіцієнти лінійної кореляції становлять 0,10 та 0,44 відповідно, що свідчить про якість моделі та її потенціал для подальшого прогнозування кількості дітей до та після корекційних занять. Графічно фактична та теоретична кількість дітей до та після корекційних занять за компонентами та їхні рівні у 2024 р. наведені на рис. 1.

Згідно з аналізом отриманих даних деякі результати залишилися практично незмінними. Можна припустити, що це є проявом недостатньої артикуляційних занять, тобто діти з поганим відчуттям положення язика, що порушує внутрішній рецептивний зворотний зв'язок. Тобто, потрібно розробляти корекційні програми з розвитку мовлення до психологічних основ щодо особливостей дитини.

Практичні психологи беруть безпосередню участь у створенні психологічно комфортного середовища для розвитку дітей дошкільного віку, що сприяє формуванню цілісної та всебічно розвиненої особистості дошкільника. Відповідальність за створення психологічно комфортного середовища для дитини в дошкільному закладі лежить на працівниках закладу.

Від того, наскільки дитині комфортно в дитячому садку, які позитивні враження та почуття вона отримує, залежить її потенціал, здатність до комунікації та ступінь довіри до дорослих. Перш за все, працівники дитячого садка повинні встановити доброзичливі та відкриті стосунки з батьками. Оскільки, саме батьки повинні розуміти необхідність створення умов для повноцінного розвитку своєї дитини.

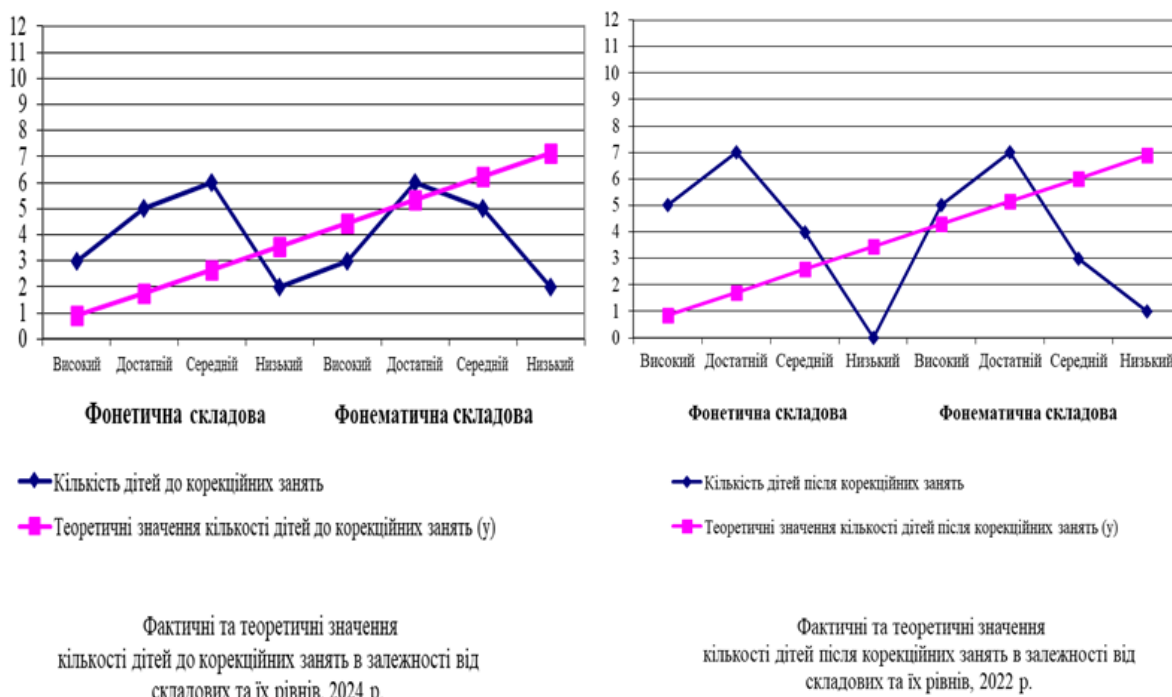

Рис. 1. Фактичні та теоретичні значення кількості дітей до та після корекційних занять в залежності від складових та їх рівнів, 2024 р.

Зазначимо, що діти дошкільного віку потребують соціальної, психологічної та педагогічної підтримки. Тому, тільки спільна робота батьків і педагогів може гарантувати високий рівень ефективності у вихованні та розвитку дитини. Щоб допомогти дітям адаптуватися до нового середовища та заздалегідь проінформувати батьків про зміни, які на них чекають, організовуються батьківські збори для батьків нових дошкільнят та оглядові екскурсії для груп дітей раннього віку. На цих батьківських зборах директор, методист, старша медична сестра, практичний психолог, вихователь та вчитель-логопед пояснюють батькам умови перебування дітей, навички та психологічну підготовку, необхідну їхній дитині для вступу до дитячого садка, відповідають на запитання батьків.

Розвивальний супровід дітей дошкільного віку повинен бути спрямований на розвиток пізнавальних, емоційно-вольових процесів та мовлення, формування соціальних норм, стимулювання пізнавальних інтересів та набуття дослідницько-експериментальних навичок. Саме, розвиваюча підтримка в пізнавальній сфері розширює понятійний апарат дітей, вчить їх вирішувати різні завдання на рівні уявлень та образів, стимулює формування творчої уяви та формує такі розумові операції, як аналіз, синтез, порівняння та узагальнення.

Робота з підгрупами дозволяє знайти індивідуальний підхід до кожної дитини. Врахування індивідуальних особливостей означає адаптацію прийомів, методів і форм виховного впливу до індивідуальних особливостей дитини з метою забезпечення достатнього рівня її особистісного розвитку. Це дає змогу визначити відповідні для кожної дитини способи навчально-виховної діяльності. Таким чином, діяльність практичного психолога щодо створення психологічно комфортного середовища повинна включати як розвивальну роботу з дітьми, так і психопросвітницьку роботу з батьками та педагогами для забезпечення всебічної підтримки дітей дошкільного віку з метою адаптації до ситуації дошкільного закладу.

Отже, з метою ефективної корекції порушень та заходів щодо попередження розвитку патологічних станів дошкільника необхідною умовою реалізації комплексної психолого-корекційної роботи є тісна співпраця вчителя-логопеда, психолога та вихователів.

Основними принципами взаємодії фахівців є:

1. системність – виконує взаємопов'язаність, взаємозалежність всіх компонентів.
2. комплексність – розвиток однієї пізнавальної функції визначає та доповнює розвиток інших функцій.
3. відповідність віковим та індивідуальним можливостям з врахуванням закономірностей вікового розвитку.
4. адекватність запропонованих дитині в процесі занять вимог і навантажень.

5. поступовість і системність – слідування від простих і доступних завдань до більш складних та комплексних.

Отже, метою організаційної діяльності є надання комплексної психолого-педагогічної допомоги дітям, які мають мовні порушення. Зобразимо взаємодію вчителя-логопеда, психолога та батьків у процесі корекційної роботи (табл. 2).

Таблиця 2

Модель взаємодії вчителя-логопеда, психолога та батьків у процесі корекційної роботи

Етапи	Направлення	Форми
1. формування психолого-педагогічної основи спільної діяльності фахівців з батьками	1. діагностичний – вивчення психічних та мовленнєвих особливостей дитини, складання загальної карти розвитку дитини, визначення методичної бази	1. колективні
2. послідовне включення родини в процес корекційної роботи з подолання ЗНМ	2. корекційно-розвиваючий – розробка перспективного планування корекційно-розвиваючих занять	2. індивідуальні
3. розвиток умінь батьків усвідомлено проводити корекційно-виховну роботу з дитиною	3. аналітичний – відстеження ефективності корекційно-розвиваючої роботи і внесення змін у відповідності з динамікою засвоєння матеріалу дитиною	3. корекційно-розвиваючі

Отже, надання комплексної психолого-педагогічної допомоги дітям з порушеннями мовлення є ключовим принципом організації роботи закладу дошкільної освіти. Фахівці з психології та з порушення мовлення мають можливість надавати допомогу як окремим дітям, так і групам дітей з мовленнєвими порушеннями. Також, вони повинні здійснювати моніторинг процесів розвитку, проводити глибоку та комплексну профілактичну, корекційну та розвивальну роботу з дітьми певного віку, надавати індивідуальну підтримку дітям, які її потребують.

Таким чином, співпраця педагогів у дошкільних закладах освіти дозволить ефективно скорегувати наявні порушення мовленнєвого розвитку та дасть змогу дітям легко адаптуватися, розвиватися та успішно навчатися в дошкільному середовищі.

Висновки. У дошкільних закладах освіта дітей, батьків, педагогів та керівництва має вирішальне значення і вимагає активної взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Саме завдяки злагодженій співпраці освітній процес може бути здоровим. Взаємодія логопеда та психолога сприятиме ефективним та якісним змінам в мовленнєвому розвитку дітей, а також формуванню їх психічних пізнавальних процесів та підвищенню рівня

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 2(48) 2025

УДК 376:364.7:159.92

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2\(48\)-464-475](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2(48)-464-475)

Калюжна Юлія Петрівна кандидат економічних наук, доцент, вчитель-логопед Копилівського закладу дошкільної освіти (ясла-садок) «Ялинка» Терешківської сільської ради, тел.: (050) 655-12-22, <https://orcid.org/0000-0003-0806-4829>

Чорнобривець Олена Василівна директор Копилівського закладу дошкільної освіти (ясла-садок) «Ялинка» Терешківської сільської ради, Полтавської області, Терешківська територіальна громада, тел.: (095) 304-80-09

Сухобрус Наталія Сергіївна вихователь-методист, Пирятинський заклад дошкільної освіти «Берізка» Пирятинської міської ради Полтавської області, тел.: (066) 205-24-09

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНО-ЛОГОПЕДИЧНІ АСПЕКТИ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Наразі, трансформація освітнього середовища відбувається з урахуванням сучасних тенденцій особистісного розвитку дітей дошкільного віку і передбачає створення безпечного освітнього простору, сприятливих соціально-психологічних умов та тісної взаємодії в системі «батьки – діти – вихователі – психологи – вчителі-логопеди».

Оскільки, в період дошкільня відбувається активне засвоєння всіх елементів мовленнєвої діяльності, зокрема фонетики та фонології, лексики та граматики, зв'язного мовлення, формування та вдосконалення мовленнєвих функцій. Виявлено, що у закладах дошкільної освіти важливо спрямовувати дітей, батьків, педагогів та адміністрацію на підвищення мовленнєвої культури, що потребує активної взаємодії всіх учасників освітнього процесу.

Визначено, що для багатьох науковців освітнє середовище визначається як складне багатофункціональне і багатовимірне явище, сукупність різних умов і комплексного використання людських та інших ресурсів для досягнення освітніх цілей.

Проведено аналіз основних складових мовлення і визначено, що деякі результати залишаються практично незмінними, що може бути проявом недостатньої артикуляційної підготовки. Тому, корекційні програми з розвитку мовлення необхідно розробляти з урахуванням психологічних особливостей дитини.

Визначено, що необхідною умовою ефективної корекції порушень у дітей дошкільного віку та профілактики розвитку патологічних станів є тісна